

İSLAM'DA ESTETİK BOYUT: HER İŞİMİZİ GÜZEL YAPMA İDEALİ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ حَمْدًا كَثِيرًا طَيِّبًا مُبَارَكًا
فِيهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ وَفِي كُلِّ حِينٍ. وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَ مَنْ
تَبِعَهُ بِإِحْسَانٍ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ. اما بعد:

*el-Hamdü lillâhi Rabbi'l-âlemîne ham-
den kesîran tayyiben mübâreken fîh alâ külli
hâlin ve fî külli hîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü
alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve
sahbihî ecmaîn ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ
yevmi'd-dîn.*

Emma ba'd:

Bir arkadaşınız bir sayfa açtı, okuyorum.
Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efen-
dimiz buyurdu ki;

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا فَلْيَتَّقْنَهُ

*İnna'llâhe yuhibbû izâ amile ehadüküm amelen en yütkınehû.*¹

Bu, benim konuşmalarım da arkadaşlarıma çok çok anlattığım ve onlara benimsetmeye çalıştığım bir hadîs-i şerîftir; üzerinde çok önemle duruyorum. O geldi; kura ile çektiğimiz sayfada karşımıza bu geldi.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

İnna'llâhe. "Hiç şüphe yok ki, kesin bir hakikat ki, muhakkak ki." *Yuhibbû.* "Allah sever." *İzâ amile ehadüküm amelen.* "Sizden biriniz bir iş yaptığı zaman." *En yütkınehû.* "Onu mükemmel, kusursuz, güzel yapmasını sever."

Tabi Allah'ın sevmesi çok önemli bir olaydır. Her şeyimizi Allah'ın bizi sevmesi için yapıyoruz. Hayatta amacımız budur; Allah'ın rızasını, sevgisini kazanmak.

Bu hadîs-i şerîften öğrendiğimize göre Allah neyi seviyormuş?

¹ Tirmizî, "Birr", 55, r. 1987; Dârimî, "Rikâk", 74, r. 2833; Ahmed b. Hanbel, V, 169, r. 21487; Ahmed b. Hanbel, V, 177, r. 21536; İbn Sa'd, *Tabakât*, I, 113; *Râmûz*, 55, r. 5.

Yaptığımız bir işi mükemmel, kusursuz, özenerek yapmamızı seviyormuş.

İslâm'a göre insanoğlunun sevap kazanma yolu, sadece ibadetler değildir veyahut ibadetler sadece bizim sandığımız gibi yalnızca namaz, oruç, hac ve zekât değildir.

İnsanın hayatta yaptığı her iş, her davranış, her jest, karşılaştığı olay karşısında takındığı tavır, ona sevap kazandırabilir. Yahut iyi yapmazsa oradan günaha girebilir. İkisi de mümkün.

a. İslam'da Aralıklı İbadetler

Allah'ın günde bize beş vakit namaz emretmesi dolayısıyla beş vakit namazımızı kılıyoruz. "Ramazan'da oruç tutun." diye emrettiği için Ramazan'da oruç tutuyoruz. "Hiç olmazsa ömürde bir defa hacca gidin." diye emrettiği için, "Zengin ve sıhhatli olanlar hacca gitsin." diye buyurduğu için bu durumda olanlar hacca gidiyor. "Zengin olanlar, malının bir miktarını fakir kardeşlerine versin." dediği için kazancımızın kırkta birini, - bu, yüzde iki buçuk eder- en aşağı yüzde iki buçuğunu götürüp fakirlere veriyoruz.

Ama ibadetler sadece bunlar değildir. Bunlar dikkat edilirse aralıklı ibadetlerdir.

Mesela hac, bazı insanlara ömründe bir defa nasip olan bir ibadettir. Mesela oruç, senede bir defa Ramazan gelecek de o zaman oluyor. Zekât da -farz olanı- senede bir defadır. Namaz da günde beş defadır ama bir sabaktır, bir öğledir, bir ikindedir, bir akşamdır, bir yatsıdır. Bunların arası var. Günlük yaşadığımız, namaz boşlukları arasında devam ediyor.

Ömür boyu yaptığımız bir sürü faaliyeti-miz, bir sürü işimiz var; mesela ticaret var, mesela ziyaretlerimiz var, beşerî münasebetlerimiz var, akrabalarımızla durumlarımız var, boş vakitleri değerlendirmemiz var. İşte bütün bu yaşamımız esnasında yaptığımız işlerin hepsine dikkat etmemiz gerekiyor. Yaptığımız işin mükemmel olmasına, yaptığımız işin Kur'an'a, hadîs-i şerîfe, Allah'ın rızasına uygun olmasına dikkat etmemiz gerekiyor, bu bir.

“Şu işi yapıyorum; bu İslâm'da doğru mudur yanlış mıdır? Ahlâkî midir gayri ahlâkî midir? Sevap mıdır günah mıdır?” ona dikkat

etmemiz gerekiyor. Sevapsa yaptığımız işi güzel yapmamız gerekiyor.

b. Namazın Güzel Kılınması

Diyelim ki namaz; namazı güzel kılmamız gerekiyor. Kur'ân-ı Kerîm'de, namaz kılmak ilginç bir şekilde geçer; mesela Allah, Kur'ân-ı Kerîm'de "Namaz kılın." demiyor. *Sallüs-salâte* demiyor, "Namazı dosdoğru kılın!" diyor.

"Namazı ikâme edin, doğrultun; eğri büğrü olmasın, dümdüz olsun, mükemmel olsun." diye buyuruyor.

Bu önemli bir husustur.

Peygamber Efendimiz bir keresinde uzaktan, birisinin hızlı namaz kıldığını gördü. Çok kısa bir zamanda; *Allahu Ekber, Semiallahu li-men hamideh, Rabbena Ieke'l-hamd, Allahu Ekber, Allahu Ekber, es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâh, es-Selâmü aleyküm ve rahmetullâh* hızlı bir şekilde kıldığını gördü.

Ona dedi ki;

"Sen namazını yeniden kıl çünkü senin namazın olmadı. Sen namazı kılmamış gibi oldun!"

Halbuki namazı kılmıştı. Bir daha kıldı, yine hızlı kıldı.

Peygamber Efendimiz dedi ki;

“Sen namazı kılmamış oldun. Bir daha kıl.”

Yine kıldı. Hızlı kılmaya alışmış, yine öyle kıldı. O zaman Efendimiz bu zâtı karşısına aldı, dedi ki;

“Bak, namaza durduğun zaman, Allahu Ekber dediğin zaman, sakın sakın ol.”

Allah'ın huzurundasın, ciddi bir merasim cereyan etmeye başladı. Hani lâ teşbih velâ temsil çok resmi, çok önemli bir yere gittiği zaman, protokole ait bir işlem olduğu zaman, nasıl protokole dâhil kişiler attıkları adıma dikkat ediyorlar; hatta daire çizilmiş yere geliyor orada duruyor falan. Her şey önceden tasarlanmış oluyor.

“Okuduklarını sakın sakın oku, rükuya vardığın zaman sakın sakın tesbih çek. Kalktığın zaman vücudun huzura ersin, gerilimli olmasın, itminan bulsun, her şeyini böyle yap.” diye tavsiye buyurdu.

Bu, namazın güzel kılınmasıdır.

Bunun gibi orucun güzel tutulması vardır. Mesela insan güzel oruç tutar da, sinirle kavgayla gürültüyle vaktini geçirirse orucun sevabı kaçıyor. Mesela insan cuma namazına gider de imam hutbedeyken konuşursa sevabının kaçtığını bildiriyor. Konuşmayacak. Hatta konuşana “sus” bile demeyecek, diye bildiriliyor.

Demek ki her şeyin mükemmel olmasına dikkat edeceğiz. Bunun gibi kulluğumuzu da, -biz Allah’a kulluk ediyoruz, biz Allah’ın kuluyuz, müslüman olduk- Müslümanlığımızı da güzel yapmaya çalışmamız lazım.

Onun için ben arkadaşlarıma;

“Bakın, yaptığımız şeyin bir de güzellik tarafı vardır; işin estetik boyutu var.” diyorum.

Bir işi yaptım. Herkes bir aş yapıyor, herkes bir yemek yapıyor. Ama yemeğin güzel olması için de özen gerekiyor.

Çok lüks lokantalarda çok özen gösteriyorlar. Yemeği yediğiniz zaman hayran kalıyorsunuz, lezzetine bayılıyorsunuz. Ustası çok büyük paralar alıyor. Çünkü güzel yemek

yapmayı biliyor, ustalıklarını, pişirmesini biliyor. Mükemmellik dediğimiz şey bu.

Demek ki yaptığımız her işte işin güzel olmasına dikkat etmeliyiz.

Mesela mobilyadan mobilyaya dünya kadar fark oluyor. Kıyafetten kıyafete dünya kadar fark oluyor. Deriden deriye fark oluyor. Ayakkabıdan ayakkabıya fark oluyor. Birisi güzelse çok pahalı oluyor, ötekisi basit malzemeyle yapılmışsa çok ucuz oluyor. Ucuz olduğu halde kimse ona yanaşmıyor, almak istemiyor.

Onun için biz müslümanlar olarak yaptığımız her şeyi güzel yapmaya çalışacağız.

Hatta Peygamber Efendimiz;

“Benim yanıma dişleriniz sapsarı, ağzınız çirkin kokar vaziyette gelmeyin.” buyurmuş.

Bin dört yüz yıl önce, diş fırçasının diş macununun vesairenin olmadığı bir zamanda müslümanların dişlerinin temizliği meşhurdu. Pırıl pırıl dişleri vardı. Işıl ışıl dişlerinden ışık saçılıyordu.

Mesela Peygamber Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*, ter kokularının olmaması

için koltuk altlarının temizlenmesini, kıllarının giderilmesini, kasık arasının temizlenmesini, “Tırnakların altına pislikler birikmesin.” diye kesilmesini, saçın sakalın düzene konmasını, taranmasını tavsiye ederdi.

Güzel koku kullanırdı, güzel kokuyu kullanmayı tavsiye buyururdu. Bütün bunlar bize şunu gösteriyor:

Yaptığımız işte bir de güzel bir taraf olması lazım. İş sadece yapmış olmak değil de, güzel yapmak lazım.

Karnım doysun. Ver biraz ekmek, üstüne ek biraz tuz; hart hurt hart hurt. Öyle yapmıyoruz ki. Pizzacı kardeşlerimiz pizzayı çok mükemmel yapmaya çalışıyor, çeşitlerini ortaya koyuyor. Giyimciler en güzel şekli bulmaya çalışıyor. Modacılar her yıl harıl harıl çalışıyor.

Güzel yapmaya çalışacağız. Bu, bütün işlerimizde böyle olacak. Bütün işlerimizde...

Mesela ben hocayım; size dini anlatımımı güzel yapmalıyım. Tane tane konuşmalıyım. Konuşmamı karşı taraf anlamalı.

c. Babanın Evladına Estetik Davranışı

Sen babasın; evladına karşı babalığı güzel yapmalısın. Evladın senden şikâyetçi olmamalı.

Bir zaman gelecek Allah'ın huzurunda evlat babadan şikâyetçi olacak. Eğer babası kusurluysa şikâyetçi olacak. Bunu hadislerden ve âyetlerden biliyoruz. O halde babalığını güzel yapacaksın.

Evliysen kocalığını güzel yapacaksın. Hanım ise evde hanımlığını güzel yapacak. O da kocasını mutlu etmenin yoluna bakacak, iyi bir ev hanımı olmanın yoluna bakacak. Yaptığı şeyin güzel olmasına gayret edecek.

Ev temiz olacak.

Mesela Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

“Evin süprüntülü olması, tozlu topraklı temizlenmemiş olması evin bereketini kaçı-
rır.”

Elini dolabın üstüne sürüyorsun, simsiyah, öbür tarafa sürüyorsun kirleniyor vesai-
re.

“Evin kirlî olması, evin bereketini kaçı-
rır. Evdeki süprüntü, evin bereketini kaçı-
rır.” buyuruyor. “Herkes evinin önünü temizlesin.”
buyuruyor.

Bu kural, herkesin evini temizlemesi ku-
ralı, Peygamber Efendimiz’in tavsiyesidir. Ve
bizim memleketimizde de böyledir:

Ben hatırlıyorum küçükken biz evimizin
önünü, kendi sınırimızı süpürürdük. Tabi çöp-
çü yoktu. Köyde çöpçü olmaz. Kendi köyü-
müzde kendi evimizin önünü süpürürdük. Evin
çocuğunun göreviydi, herkes evinin önünü
temizlerdi. Evin önü pis olmazdı, muntazam
olurdu.

O halde müslüman olacağız. Allah’ın
emirlerini tutacağız. İyi işleri yapacağız. Yap-
tığımız iyi işleri yaparken güzel ve mükemmel
yapmaya da dikkat edeceğiz. Bu çok önemli
bir husus. İnşallah bundan sonra dikkat ede-
lim.

Bugün hoşuma gitti: Metro Center’a git-
tim. Arkadaşların dükkânlarına baktım; giyim-
leri kuşamları hoşuma gitti. Her şeyin munta-
zam olması lazım. Bu bir.

Üç hadis okuyacağım. İki hadis daha okuyorum.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الرَّفْقَ، وَيُعْطِي عَلَيْهِ مَا لَا يُعْطَى عَلَى
الْعُنْفِ

*Inna'llâhe yuhibbü'r-rıfka fi'l-emri kül-
lihî ve yu'tî aleyhi mâ lâ yu'tî ale'l-unf.*

Kısa hadisleri okuyorum. Bunu da Buhârî rivayet etmiş.

“Hiç şüphe yok ki muhakkak ki Allah her işte, işin yumuşak yapılmasını sever.”

Rıfk “mülâyemet” demek, “yumuşaklık” demek. “Halim selimlik” demek.

“Allah, yapılan işin halim selim, yumuşak olmasını sever.”

Yumuşaklığın zıttı nedir?

Unf dur. Ayn, nun, fe: *Unf*.

Unf da; “sert, haşin; çekip kopararak yapmaktır.”

Allah, sertliği sevmez; halim selimliği, yumuşaklığı sever. Eğer bir evde yumuşaklık varsa, herkes halim selimse, birbirine karşı

rikkatliyse o eve bereket gelir. Yaptığımız her işi halim selim, yumuşak yumuşak yapmalıyız.

Bir keresinde hatırlıyorum; yolda gidiyordum, tam kapıdan çıktığım zaman sokağın öbür köşesinde mahallenin haylaz bir çocuğunu görmüştüm. Haylaz, bayağı yaramaz, benim de sevmediğim bir kimse. Sonra ben öbür sokağa döndüm gidiyorum. Arkamdan birisi gözlerimi kapattı. Ben kapıdan çıkınca o çocuğu gördüğüm için gözlerimi kapatanın o çocuk olduğunu sandım. Hayalimde o var; o sevmediğim çocuk sıkı sıkıya gözlerimi tutuyor.

Tamam, yeter artık. Kim olduğunu bilmemi istiyor ama "Ben onu biliyorum." diye düşünüyorum. O çocuk beni tuttu, sanıyorum. Elleri gözlerimden çekmiyor da. Neyse ben ellerini çektirttim; o çocuğu sevmediğim için hafif de sert çektirttim. Arkamı döndüm. Bir de baktım ki beni çok seven, bana bir kitap imzalayıp hediye etmiş olan, benim de çok sevdiğim, ortaokuldan biyoloji hocam. Beni görünce arkamdan gelmiş, gözlerimi kapatmış.

“İyi ki sert bir söz söylemedim, ağır bir söz söylemedim.” diye nasıl şükrettim Allah’a. Çünkü söyleyebilirdim, gözlerimi biraz fazla sıkılmıştı ama “İyi ki ihtiyat etmişim, sert konuşmamışım.” diye çok memnun oldum.

Çok iyi bir insandı. Bana da ciltli, çok güzel kaymak kâğıtlı, kuşe kâğıtlı bir biyoloji kitabı hediye etmişti. Sınıfta okunmayan başka bir kitap hediye etmişti. Allah selamet versin, öldüyse Allah rahmet eylesin.

Demek ki ihtiyatlı olmak, yumuşak olmak, halim selim olmak, güleç yüzlü olmak güzel bir şey. Böyle olduğu zaman işler iyi olur. Sonuç olarak iyiye gider. Lüzumsuz sınırlılık yaparsak, haşin olursak, sert olursak, küçük şeyden büyük kavgalar çıkar. Sonunda kimse kâr etmez. Kavgada döven de dövülen de kâr etmez.

Çünkü döven de yine sağından solundan birkaç yumruk yemiştir, çenesi ağrıyordur. Muhakkak ufak tefek bir şeyler olur. En iyisi halim selimliklidir. Evet, bu da hatırımızda kalması gereken bir husus.

d. Kişi Nasıl “Lâ İlâhe İllallah” Derse Kesinlikle Cehenneme Girmez?

Bir hadis daha okuyup kapatacađım.

إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَرَّمَ عَلَى النَّارِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
يَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَ اللَّهِ

İnna'llâhe teâlâ kad harrame ale'n-nâri men kâle lâ ilâhe illallah yebteğî bi-zâlike vecha'llah.

Buhârî ve Müslim gibi iki büyük, çok değerli hadis aliminin rivayet ettiği bir hadîs-i şerîftir.

İnna'llâhe Teâlâ. “Hiç şüphe yok ki Allahu Teâlâ hazretleri.” *Kad harrame ale'n-nâr.* “Cehenneme düşmeyi imkânsız kılmıştır, cehenneme düşmeyi engellemiştir.” *Men kâle lâ ilâhe illallah.* “Kim *lâ ilâhe illallah* derse.” *Yebteğî bi-zâlike vecha'llah.* “Bunu söylerken Allah'ın rızasını düşünerek, sırf Allah rızası için *Lâ ilâhe illallah* diyeni Allah cehenneme düşmekten men etmiştir; cehenneme düşmeyi ona yasak kılmıştır, haram kılmıştır. Bu kişi asla cehenneme girmez.”

Eğer bir kimse candan inanarak ve bu sözü söylerken sırf Allah'ın rızasını düşünerek *Lâ ilâhe illallah* demişse bu çok önemli bir sözdür, çok değerli bir sözdür. İnsanı küfürden kurtarıyor, imana erdiriyor ve cennete sokuyor.

Başka hadîs-i şerîf var, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

ثمن الجنة: لا إله إلا الله

Semenü'l-cenneti lâ ilâhe illallah.

Bazı kıymetli yerlere giriş ücretlidir, kapıda ücret isterler.

Semenül cenneti. “Cennete girişin de ücreti, dühûliyesi, giriş ücreti *lâ ilâhe illallah*'tır. Cennet çok kıymetli olduğuna göre tabi giriş ücretinin de çok pahalı olması lazımdır.”

Demek ki *lâ ilâhe illallah* sözü çok önemli bir sözdür, çok değerlidir.

Ama Peygamber Efendimiz, burada bunu söylerken, Allah'ın rızasını düşünerek söylemiş olmayı ileri sürüyor. Allah'ın rızasını kazanmayı düşünerek kim böyle derse o kimse-

ye Allah cehennemi haram kılar. “O kimse asla cehenneme düşmez.” demek.

Allah bizi *lâ ilâhe illallah*'tan ayırmasın, imandan ayırmasın, şirke ve küfre düşürmesin.

Biliyorsunuz kâfirlik; gerçekleri, iman gerçeklerini inkâr etmektir. Şirk de bazı şeylere inanmak ama yanlış inanmaktır. İnanıyor ama şirk koşuyor, ortak koşuyor. Şirk, “şirket” kelimesiyle ilgili bir sözdür; Allah'a inanıyor ama ortak da düşünüyor.

Mesela çeşitli dinleri düşünelim. Mesela eski İranlılar, Zerdüştiler, ateşperestler “iyilik tanrısı kötülük tanrısı, aydınlık tanrısı karanlık tanrısı” diye iki tanrıya inanırlardı.

Eski Yunanlıların mitolojilerini biliyorsunuz. Onlar çok tanrıya inanırlardı, politeist idiler. Onların inançlarında bir Zeus vardı. “O en büyük tanrıydı, Olympos dağının üstünde otururdu.” diyorlardı.

Ötekiler işte bilmem şarap tanrısı, harp tanrısı bilmem vesaire vesaire gibi tanrılar. “Bazen bu tanrılar birbirleriyle geçinemezlerdi, kavga ederlerdi! Zeus da onları ceza-

landırmak için başlarına yıldırım gönderirdi!” vesaire “mitoloji” diye diye komik veya acıklı şeyler söylenir. Tabi bunlar şirk oluyor.

Adamın bir inancı var, inanmıyor değil. Bir tapınağı var, “Apollon Tapınağı” bilmem ne var. Ateşperestlerin ateş kedileri var, ama kıymeti yok. *Lâ ilâhe illallah* diyerek sırf Allah’a inanacak. Ozaman onun sevabı çok fazla oluyor.

Üç tane hadîs-i şerîfi böylece okumuş olduk.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
28 Rebîü'l-Âhir 1418 / 02.09.1997
İngiltere

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

